

17.5.2018 / Jorma Railio

”BASKIMAAN ABC”

Hämeenlinnan kansallisten seniorien Baskimaan matka toteutettiin parhaaseen kevätaikaan. Suurimman osan aikaa sää suosi ryhmäämme, paitsi tietenkin kahtena sadepäivänä joista toinen vielä oli paluupäivä. Baskimaa tarjoaa monenlaisia matkailuelämyksiä: luontoa, historiaa, vuoria ja laaksoja, kulttuuria, herkkuja, modernia kaupunkielämää.

Baskimaa (Euskadi) ”on itsehallintoalue Pohjois-Espanjassa Atlantin rannikolla. Baskimaan pääkaupunki on Vitoria-Gasteiz. Historiallinen Baskimaa, baskien asuinalue, käsittää itsehallintoalueen lisäksi Navarran sekä Pohjoisena Baskimaana tunnetun alueen Ranskan puolella.” Näin Wikipedia, mutta totuus on paljon monimuotoisempi – seuraavassa paikan päällä koettua ja luettua, faktaa ja mielikuvia joita kelpaa sulatella

Asiat on tässä ”matkakertomuksessa” jälleen tarkoituksella laitettu ”ABC”- järjestykseen. Kuvaus ei ole kattava, muutakin koettiin kuten juuston valmistusta lampaanmaidosta, nousua kukkuloille jne, ja tekstissä on myös linkkejä lisätiedon lähteille.

A – Athletic Club Bilbao – Baskimaan ehkä tunnetuin jalkapalloseura, kuitenkin nyt heikommin sijoittunut kuin naapurin Real Sociedad. Britit toivat 1800-luvun lopulla jalkapallon baskimaahan, siitä seuran nimen kirjoitusasu. Erikoisuutena mainittakoon, että kaikkien pelaajien täytyy olla Baskimaassa syntyneitä (voi olla myös Ranskan baskialueeta). Syntymäpaikka ratkaisee, sukujuuret saavat olla vaikka Afrikassa

B – Bilbao. Baskimaan suurin kaupunki, kaupunkialueella noin 400000 asukasta, suur-Bilbaossa noin miljoona. Harmaasta satama. ja tehdaskaupungista on Bilbao nopeasti noussut siistiksi ja viihtyisäksi suurkaupungiksi. Paljon nähtiin ja koettiin, paljon jäi vielä seuraavaan kertaan!

D – Donostia, San Sebastianin baskinkielinen nimi. Vajaan 200000 asukkaan kaupunki yllätti Bilbaon tapaan siisteydellään. Merenrantakaupunkina se on kuitenkin toisenlainen kuin Bilbao, siellä ovat lomailleet niin kuninkaalliset kuin muut julkkiksetkin. Kulje rantakadulla, sulje silmäsi ja kuvittele vaikka Hercule Poirot’n köpöttelevän Londres- hotellin ovesta suoraan eteesi!

E – Euskara. Baskin kielen baskinkielinen nimi. Vanha kieli, jonka yhteyttä yhteenkään muuhun kieleen ei ole pystytty todistamaan. Myös baskin kielessä on useita murteita, ainakin osa niistä kuulostaa puhuttuna melkeinpä suomenkieleltä, mutta sanoista ei saa mitään selvää! Samankaltaisten sanarakenteiden ja aksentin takia muutamat kielentutkijat ovat yrittäneet löytää suomen ja baskin kielten sukulaisuutta, kuitenkin ainakin toistaiseksi tuloksetta! Silmiinpistävää kirjoitetussa baskin kielessä on k:n, x:n ja z:n runsas käyttö.

F – Fosteritos, myös kastemadoiksi kutsutaan. Bilbaon metron sisäänkäynnit löytyvät kaupungilla helposti, kiitos brittiarkkitehti Sir Norman Fosterin, joka on myös suunnitellut tyylikkää metroasemat. Selkeä ja siisti - jälleen positiivinen kokemus

G – [Gernika](#). Tunnetumpi kaupungin nimen kirjoitusasu on Guernica, jolla nimellä tunnetaan myös Pablo Picasson kuuluisa taideteos jonka mosaiikkikopio on kaupungin muuriin ikuistettuna Gernikan keskustassa. Teoksen aiheena on kaupungin tuho natsien pommituksen seurauksena keuhkokuumeella 1937. Tässä vajaan 20000 asukkaan kaupungissa kokoontuu Baskimaan parlamentti. Espanjassa on alueilla verraten laaja autonomia. Kaupungin symbolina on myös Guernican tammia, joista uusin on istutettu paikalleen vuonna 2015. Vanhasta tammesta on jäljellä rungopätkä pylväikön sisällä parlamenttitalon puistossa.

G – [Guggenheim](#). Frank Gehryn suunnittelema vuonna 1997 valmistunut taidemuseo on Bilbaon ehdoton ykkösnähtävyys, joka on todella merkittävästi nostanut kaupungin tunnettuutta ja taloutta. Museo keskittyy 1900-luvun kuvataiteeseen, joka tunnetusti herättää mielipiteitä laidasta laitaan.

K – [Kukuxumusu](#). Vaatekauppaketju, näyttää siirtyneen tai siirtyvän nettikauppaan. Tässä luettelossa lähinnä nimen takia – voiko mikään paikan tai yrityksen nimi olla tyypillisempi baskinimi?

O – Orhi. Hassuntuntuinen nimi ravintolalle! Mukava kuppila San Sebastianin vanhassa kaupungissa, baarimikko sanoi suomeksi ”kiitos”. Pintxot hyviä myös visuaalisesti mm. purjelaivan muotoon taiteiltu sillivoileipä

P – [Pelota](#), baskipallo. Jopa jalkapalloa suositumpi urheilulaji, palloa lyödään joko paljaalla kädellä tai eräänlaisella räpylällä. Pelistä on useita versioita. Muistuttaa kaukaisesti squashia mutta pelataan isommalla kentällä ja on paljon vanhempi laji. Pelotasta USAssa kehitettyä Jai alai- peliä pidetään maailman nopeimpana pallopelinä

P – [Pintxos](#) – baskilaista pikkupurtavaa, ruokapaloja jotka yleisesti pidetään koossa lävistämällä ruokapala hammastikulla pystysuoraan. Alimpana leipäpala, päällä vaikkapa kalaa, munaa, juustoa, makkaraa, kanaa – lähes mitä tahansa. Hammastikun sanotaan itse asiassa erottavan pintxot tapaksista, joita kyllä myös Baskimaasta löytyy. Tarkkaa rajaa on tuskin olemassakaan. Yleinen tapa on nauttia pari pintxoa kerrallaan pienen viinilasillisen tai oluen kera, ja sitten siirtyä seuraavaan paikkaan – kunnes kaikki seurueen jäsenet ovat maksaneet kierroksensa! Jotenkin noin se oikeaoppisesti sujuu!

R – Real Sociedad – Espanjan ykkösliigassa pelaava seura, kotoisin San Sebastianista, päättyneellä kaudella baskiseuroista paremmin menestynyt.

S – Santiago, pyhimyksenä pidetyn Jaakob vanhemman nimitys espanjan- ja portugalinkielisissä maissa. Nimi on espanjankielisissä maissa yleinen sekä etu- että sukunimenä, ja on myös useita Santiago -nimisiä paikkoja ja kirkkoja. Jaakobin patsas löytyi ainakin yhden turistikaupan oven luota Bilbaon vanhasta kaupungista, Santiago de Compostelaan johtavan pyhiinvaellusreitinvälillä. Reitti kulkee myös Gernikan kaupungin halki ja sen tunnistaa kampasimpukkasymboleista katukivetyksissä.

T – Txakoli. Hieman kupliva baskilainen valkoviini

U – Usandizaga (Jose Maria) – San Sebastianissa syntynyt säveltäjä, 1887-1915, kuoli nuorena tuberkuloosiin. Täysin tuntematon kuuluisuus ja sellaiseksi olisi jäänytkin ellei pienen puistikon uskomattoman hieno kukkaloisto olisi pysäyttänyt satunnaista ohikulkijaa patsaan juurelle!

V – Vaatetus. Baskimaan keväässä kannattaa varautua sekä helteeseen että sateeseen, ja myös nopeisiin säämuutoksiin. Sateeseen voi liittyä aina kova tuuli mereltä, jolloin sateenvarjosta ei ole juurikaan apua. Ajattele positiivisesti: seudun vehreys on runsaiden sateiden ansiota!

V – [Vizcayan silta](#) - yhdistää Portugaleten ja Las Arenasin kaupungit (itse puhuisin esikaupungeista) Espanjassa Nervión-joen eri puolilla, Bilbaosta noin 14 km merelle päin. Liikkuva vaunu kuljettaa enimmillään kuusi autoa riippugondolissa vilkasliikkeisen jokisuun yli. Vizcayan silta on rakennettu vuonna 1893 paikkaan, jossa ei ollut tilaa massiivisille ajorampeille, eikä toisaalta voitu katkaista jokisuun vilkasta laivaliikennettä. Unescon maailmanperintökohde vuodesta 2006.

LOPUKSI

Kohteeseen kuin kohteeseen pätee äärimmäisen pelkistetty ”Mark Twainin lyhyt matkaopas”
”Vuoret katsotaan alhaaltapäin,
ja laaksot ylhäältäpäin.
Kirkot katsotaan ulkoapäin,
ja kapakat sisältäpäin”.

Sallittakoon kuitenkin poiketa oppaasta tilanteen mukaan: helteiden yllättäessä kirkot tuntuvat miellyttävän viileiltä, ja usein ulkoterassi voi olla kapakan sisätilaa viihtyisämpi.

